

ZEMTURIIS

LATGALES NOVADA NEDĒĻAS LAIKRAKSTS

Nr. 23.

1995. GADA 7. JŪLIJS

CENA 5 SANTĪMI

SĀK LABĪBAS PĻAUJU

10. jūlijs ir septiņu brāļu mocekļu diena, nākamajā katolī piemin abatu Benediktu, bet piektdien, 14. jūlijā – priesteri Kamilu no Lelisas, nedēļas nogalē – bīskapu un baznīcas mācītāju Bonaventuru. Svētdiena ir Visvētākās Jaunavas Marijas skapulēru diena (Karmela Dievmātes).

ZEMKOPIĀ KALENDĀRS. Pilns Mēness 12. jūlijā pulksten 13.49, kad atrodas Mežaža zīmē. Šodien un rīt tas vēl pie Skorpiona, svētdien un pirmdien – pie Strēlnieka, otrdien un trešdien – Mežaža, bet ceturtdien un piektdien – Ūdensvīra zīmē. Dienas pirmajā pusē saved kārtībā vecos un gatavo jaunus žogus, mūrē pamatus, ceļ siltumnīcas un tīra skursteņus, ravē un rušina visas kultūras, dārza zemenēm atdala vecās stīgas, pieraus zemi, laista un dod papildmēslojumu. Izrok tulpu sīpolus, ap mēneša vidū sāk pļaut labību. Otrajai rāžai siltumnīcās sēj tomātus un gurķus. Ar septiņu brāļu dienu (arī septiņu gulētāju) saistās ticējums: ja līst lietus, tad līs septiņas nedēļas no vietas.

ĪVĀROJAMI DATI

Pyrms 90 godim (1905.) 10. jūli dzimis Bērzgaļa pagosta dzejnieks sabīdriskis darbinīks Vladislavs Bojārs. Pyrmō pasaulā kara laikā vūicējis Pīterpils katōļu draudzes skūlā. 1933. godā beidze Aglyunas gimnazeju, pēc tam mōcējōs Reigas katōļu teologijas augstskūlā, tod Latvijas Universitatē dobas zineibu fakultatē. Nu 1944. goda trymdā – sōkuma Vōcejā, tod Kanadā. Presē sōce dorbotīs 1920. godā, strōdōja pī «Latgolas Vōrdā», «Sauleites», «Zīdūnā», vālōk «Latgolas Bolsā», «Dzeivē» un «Tāvu zemes kalendārā», rakstēja apcerējums, tālōjumus, dzejas. Vysu trimdas laiku beja VI. Lōča izdevnīceibas darbinīks. Rakstēja tikai latgaliskī, jō dzejas sakūpōtas krōjumus «Sirds smelzde» (1957.) un «Sleikstūšōs acīs» (1984.). Miris 1984. goda 27. novembrī Kanadā.



VZD PAKALPOJUMU TARIFI LATOS

Cenā iekļauts pievienotās vērtības nodoklis

Kopēšana A4 formāts – 0,18, A4 formāts abpusēji – 0,35, A3 formāts – 0,35, A3 formāts abpusēji – 0,71.

Zemes vērtēšanas iesniegumu pieņemšana, apkopošana un materiālu sagatavošana vērtēšanai, materiālu izsniegšana pasūtītājam – 1,18.

Neierikoto un izcināto robežzīmju atkārtota ierādīšana: viena vai divas – 5,90, vairāk par divām – 2,36 par katru.

Zemes gabalu izkopējumu vai robežšķīču sagatavošana: platībai līdz 5 hektāriem – 0,77,

no 5 līdz 25 hektāriem – 2,95, lielākai par 25 hektāriem – 0,10 par katru pilnu.

Materiālu sagatavošana pagasta padomei un zemes komisijai zemes lietošanas tiesību maiņas gadījumos – 2,36.

Zemes gabala robežlīniju pārbaude pirms zemes gabala privatizācijas – 2,36.

Informācijas sniegšana par jautājumiem, saistītiem ar zemes pieprasīšanu lietošanā vārdiskā formā – 0,35, rakstiskā – 1,18.

Juridiskās konsultācijas: vārdiskā formā – 0,35, vārdiskā, pielīdzinot jurista konsultācijai – 3,54,

rakstveidā, pielīdzinot jurista konsultācijai – 5,90.

Zemesgrāmatu aktu aizpildīšana un reģistrēšana kadastra reģistrā – 2,71.

VĪNA EMINENCEI PĀVESTAM JĀNIM PĀVILAM II

Sūtam Jums, visas Baznīcas Augstākajam Svētīkam, dokumentu «Ziemassvētku tēzes» un to skaidrojumu, kuriem kristietis Teodors vēltījis savu apzināto darba mūžu, un kuros Jūs atradīsiet pierādījumus tam, ka Dieva likumi Māras zemē tiek nopietni un ilgstoši pārkāpti, kā arī orientierus, kurus ievērojot, piepildīsies kristietības augstākais princips – «Gods Dievam augstībā, un miers virs zemes, un cilvēkiem labs prāts».

Latvijas Republikas pilsoņi ir ievēlājuši savu pārstāvniecību – Pilsoņu Kongresu – un pilnvarojuši to pasaulē runāt tautas vārdā. Tomēr «sātana struktūras» ne tikai ignorē šo faktu, vēl vairāk – dara visu, lai Pilsoņu Kongresa balss neieskanētos ne tikai pasaules sabiedrībā, bet arī šeit – Dzimtenē.

Lūdzam Jūs, Kristus patieso vietnieku, izmantot savu ietekmi pasaulē, lai latviešu griba, izteikta caur tautas ievēlēto pārstāvniecību – Pilsoņu Kongresu – gūtu savu apliecinājumu. Viens Jūs, TICĪBAS AIZSTĀVJA vārds, un svētajos Rakstos teiktais... «Kungs izjauc pagānu nodomus... un veļlīgas dara viņu cerības...» acumirkli piepildīsies. «Bet tie sacīja: «Kungs, redzi, šē ir divi zobeni». Un viņš tiem sacīja: «Diezgan!» (Lūkas evaņģēlijs 22.38)

Ar cieņu kristieši, Pilsoņu Kongresa delegāti

Fānis Klavīnijs
Fānis Klavīnijs
Fānis Klavīnijs

LATVIJAS PASTS
KVĪTS Nr. 136
par ierakst. vēstules/bandrolis pieņemšanu

0,28
Kam: Dzinājs Bāsi Līra
Uz kuriem: Dzinājs Bāsi Līra
Pieņēma: Dzinājs Bāsi Līra

LATVIJAS PASTS
KVĪTS Nr. 137
par ierakst. vēstules/bandrolis pieņemšanu

0,28
Kam: Dzinājs Bāsi Līra
Uz kuriem: Dzinājs Bāsi Līra
Pieņēma: Dzinājs Bāsi Līra

LATVIJAS PASTS
KVĪTS Nr. 138
par ierakst. vēstules/bandrolis pieņemšanu

0,28
Kam: Dzinājs Bāsi Līra
Uz kuriem: Dzinājs Bāsi Līra
Pieņēma: Dzinājs Bāsi Līra

LATVIJAS PASTS
KVĪTS Nr. 139
par ierakst. vēstules/bandrolis pieņemšanu

0,28
Kam: Dzinājs Bāsi Līra
Uz kuriem: Dzinājs Bāsi Līra
Pieņēma: Dzinājs Bāsi Līra

LATVIJAS PASTS
KVĪTS Nr. 140
par ierakst. vēstules/bandrolis pieņemšanu

0,28
Kam: Dzinājs Bāsi Līra
Uz kuriem: Dzinājs Bāsi Līra
Pieņēma: Dzinājs Bāsi Līra

P. S. Klāt pievienojam «Ziemassvētku tēzes» («Zemturis» Nr. 2 05 01 95) un «Mekļēju domubiedrus» («Zemturis» Nr. 18 02 06 95).

Sādi sūtījumi vēl nogādāti Rīgas Metropolijas Kūrījai, Latvijas Evāņģēliski luteriskās baznīcas komitejai, Aglonas bazilikas draudzei, laikrakstam «Diena» un uz citām adresēm.

DZIESMU UN

DEJU SEPTĪTAJOS

Tie nu ir izskanējuši līdz 2000. gadam, jaunie dziedātāji un dejotāji, pilni iespaidu, bet arī pamatīgi noguruši, atgriezušies mājās no nedēļu garas prombūtnes. Lielākie notikumi bija pēdējās trijās dienās. 30. jūnijā koncerti no pulksten 12.00 un līdz 21.30 notika Vērmanes dārzā. Pulksten vienos dienā bija folkloras koncerts Bastejkalnā, bet pulksten četros pēcpusdienā folkloras kopas dziedāja Vērmanes dārzā un Dzegužkalnā bija sadancošanās ar svētku viesu kolektīviem. Bet no deviņiem vakarā līdz pat pusnaktij Mežaparka Lielajā estrādē spēlēja pūtēju orķestri.

1. jūlijas svētku repertuārā pulksten 11.00 sākās ar koncertiem parkā pie Rīgas Kongresu nama. Pulksten 12.00 «Daugavas» stadionā iesākās deju svētku «Sprīdīša septiņas dieniņas ballas» 1. koncerts. Pulksten 6.00 vakarpusē turpat sākās deju svētku 2. koncerts. Bet Mežaparka Lielajā estrādē tajā pašā laikā atklāja Dziesmu svētku koncertu. Svētku viesi savu koncertu Rīgas Kongresu namā iesāka pulksten 9.00.

Svētku pēdējā diena – 2. jūlijs – pulksten 9.00 rītā sākās ar akciju «Latvijas novadu sasauksšanās Doma laukumā» un ilga trīsdesmit minūtes. Svētku dalībnieku gājiens bija no pulksten 10.00 līdz 13.00. Pulksten 2.00 dienā Latvijas Universitatē Lielajā aulā sākās viesu kolektīvu koru koncerts, tajā pašā laikā Rīgas Kongresu namā tika «dots starts» sadancošanai ar viesu kolektīviem. No pulksten 14.00 līdz 18.00 bija koncerti Vērmanes dārzā, un pulksten 18.00 Mežaparka Lielajā estrādē notika Dziesmu svētku noslēguma koncerts.

KR. BARONA PRĒMIJAS LAUREĀTS

TADEUŠAM PUISĀNAM PIEŠKIRTA PASAULES BRĪVO LATVIEŠU APVIENĪBAS KULTŪRAS FONDA KR. BARONA PRĒMIJA PAR PĒTĪJUMIEM VĒSTURĒ UN SOCIOLOĢIJĀ



Dzeive, «Gaisma» un «Montreālas

Adele Borisa

T. Puisāns šo atzinību ir godam pelnījis. Viņš ir sešu grāmatu autors, skarot Latgales lauku sociālās attiecības, kā tās atspoguļojās vēsturē. Viņa raksti ir atrodami nopietnos latviešu žurnālos: «Universitas» un «Akademiskā Dzīve». Žurnālā «Akademiskā Dzīve» viņš strādā arī kā kolēģijas loceklis. T. Puisāna raksti ir atrodami periodiskās publikācijās, kas iznāk dzimtenē: «Latvijas Vēstures Instituta žurnālā» un «Zinātnu Akadēmijas Vēstīs». Ar saviem rakstiem viņš ir kuplīnājis arī «Katōļu Kalendāru» un «Tāvu Zemes Kalendāru».

Viņa uzmanībai nav pagājuši garām arī mazāka vēriena periodiskie izdevumi: «Jaunā Gaita», «DV Mēnešraksts», «Katōļu

Zinotājs». Nemas jau nerunājot par avīzēm «Latvija Amerikā» un «Laiks».

T. Puisāns ir guvis ievēribu arī kā lektors Toronto Latviešu tautas augstskolā un kā atzinību ir saņēmis Toronto Latviešu Tautas augstskolas Latvisko Zināšanu Semināra diplomu. Ar saviem referātiem T. Puisāns ir stāvējis arī daudz sabiedrisko organizāciju priekšā un guvis atzinību. Piemēram: Latviešu Ev. Lut. Reliģisko pārdomu semināros, Pensionāru apvienībā, akadēmiskās organizācijās un Latgales Pētniecības Institūta sanāksmēs dzimtenē. Daudzi viņa referāti publicēti Toronto Latviešu biedrības izdevumos un baptistu draudžu Garīgajos apskatos.

Beigās vēl jāmin T. Puisāna svarīgākais darbs un ieguldītās vislielākās pūles. Sākot ar 1987. gadu viņš strādāja kā Brīvās Eiropas Radio pastāvīgais korespondents un pa šī raidītāja vijņiem piecus gadus vienreiz nēdēļā viņa balss lidoja uz dzimteni, iztirzājot Latgales vēstures jautājumus.

Latviešu katōļu sabiedrība Kanadā vēl Tadeušam Puisānam labu veselību, Dieva svētību un daudz enerģijas turpmākajā darbā.

INVALIDI APSPRIEŽAS

Lorencs, LKIA Austrālijas un Anglijas zemju vadība un dažas LKIA Vācijas nodaljas.

Sapulces vadību delegāti vienbalsīgi uzticēja J. Lielbārdim, protokolēšanu A. Spogim. Mandātu komisija ziņoja, ka ieradusies 12 delegāti un parstāv 70 pilntiesīgus biedrus.

Valdes priekšsēdis L. Gulbergs ziņoja par CV darbību no 1992. g. 2. maija līdz 1995. gada 6. maijam. Regulāri noturētas valdes sēdes un sasaukta viena ārkārtas pilnsapulce. Liela izšķiršanās bijusi, kā noturēt un saglabāt ar piepīli un uzpūrešanās iegūto invalidu atpūtas namu «Gauja» Auciemā pie Lertisenes. Pēc ilgādiģā «Gaujas» saimnieka P. Saveljeva aiziešanas mūžībā, vairs neizdevies samēklēt mājai kārtīgu saimnieku. Invalidu skaits vispār ievērojami samazinājies, neesot vairs arī aktīvu biedru, kas iesaistītos «Gaujas» saglabāšanā. Aktīvie kļūstot arvien vecāki, nespējot apmeklēt «Gauju».

Invalidu pēcnācēji neizrādot ne mazāko interesi «Gauju» kopt vai pārņemt pārvaldīšanā. Cilvēmiņi no Latvijas gan labprāt iebraucot un maksājot, bet nemaz nedomājot par kārtības ieturešanu. Daži tomēr naktī pazūdot, nesamaksājot, paņēmot līdz mājās inventāru. Pamatlojoties uz 1993. gada 15.

maiņa LKIA ārkārtas pilnsapulces lēmumu, CV nolēmusi «Gauju» pārdot. Tas izdarīts, ienemtie līdzekļi noguldīti bankā; tos izmantos LKIA īpašumu atremontēšanai, sakārtošanai un invalidu aprūpei Latvijā. – 1992. gadā vēl sarīkotas «Gaujā» Jāņu svinības un 18. novembra sarīkojums. 1993. gadā oktobrī «Gaujā» sarīkots atvadu vakars, un ar 1993. gada 1. novembrī «Gauja» vairs nav LKIA īpašums. Bibliotēka un daļa inventāra (klavieres, ērģeles u. c.) nodota uz Latviju.

1994. gada 23. aprīlī Latvijā noticis Latvijas Kara invalidu savienības (LKIS) atjaunošanas kongress, vadība uzticēta padomes priekšsēdim Oskaram Lorencam. LKIA pr-dis L. Gulbergs uzrunājis kara biedrus Latvijas TV, aicinot iestāties LKIS. Tie Latvijas invalīdi, kuri bija iestājušies LKIA, esot pārskaitīti uz LKIS. Arī LKIS karogs, kas glabājās ASV, esot nosūtīts uz Rīgu LKIS rīcībā. LKIA CV esot izkārtojusi no Vācijas pensijas vairākiem kara invalīdiem; lielāks skaits pensiju pieprasījumi atrodoties karstosānā.

Darības posmā CV aizsūtījusi uz Latviju 316 pakas ar drēbēm un apaviem, 79 pakas ar medikamentiem, 46 gleznas, 28 pakas ar grāmatām, 2

rakstāmašīnas u. c. LKIS padomes priekšsēdētāja rīcībā nodota automašīna «Ford Fiesta», un zināma naudas summa darba sākumam.

LKIA revīzijas komisijas priekšsēdis J. Graudiņš ziņoja par 1995. gada 5. maijā izdarīto LKIA kases un darbības revīziju. Revīzijas komisija konstatējusi, ka ieraksti kases grāmatā saskan ar attaisinošiem dokumentiem un kontu atlikumiem. Par to CV pienākoties pateicība, un delegāti to izteica.

Pilnsapulcē pārvēlēja LKIA CV un revīzijas komisiju nākošiem 3 darbības gadiem. Visus 3 CV locekļus: priekšsēdi Leonu Gulbergu, sekretāru Jāni Lielbārdi un kasieri Vāri Kļaviņu ievēlēja vienbalsīgi. Par CV kandidātiem ievēlēja J. Graudiņu, R. Bušu un E. Gulbergu, par kandidātiem – A. Krēslu un J. Ansonu. Nākošiem 3 darbības gadiem apslēpīgajā budžeta projektā DM 72.000 apmērā. – LKIA CV galvenā darbība tagad būst vērstā uz dzimteni: palīdzēt LKIS vadībai noorganizēt pārvaldes aparātu, pārņemt agrākos LKIS īpašumus, sekmēt pensiju izkārtošanu no Vācijas aprūpes iestādēm un atbalstīt slimos un trūkumcietējus.

Delegāti runāja, kā runādami, bet domās arvien kavējās pie «Gaujas», kas tik viegli «aizgājusi»; tagad pašiem zēl... Taču nebūjis vairs iespējams kārtīgi apsaimniekot... vai jau visam iznīkt... xy

P. Gleizdāns

PASAULES IZJŪTA JAUNO MĀKSLINIEKU DIPLOMDARBOS

Mākslas izglītības meklējumos, agrās jaunības sapņu vadīti, novada un pārnovada censoņi pirms četriem gadiem ienāca Rēzeknes mākslas koledža. Ka viņi izvēlē nebija vilušies, to apliecina koledžas piecās telpās atvērtā 1994/95. m. g. vidējā apmācības posma diplomdarbu aizstāvēšanas skate – izstāde.

Tikami skatīties mākslas keramikas specialitātes (vad. Janīna Gribuste) diplomdarbu ekspozīcijas latgales keramikas trauku tipu daudzveidībā.

Spītojot vizuālās reklāmas uzplūdiem, kuri uz nebedu reklamē saturu, kurš ieliets kausā, bet ne trauku tipu, gala rezultātu nosaka pats trauks ar savu mākslas darba esību, ar autora atklātu formas savdabīgo veidolu. Podniecības meistara mūžīgā sūtība – ar pirkstu galiem ne tikai pieskaroties māla masai, bet garīgā atklāsmē izjusti izvirpot, izvilināt no tās keramikas brīnumu. Ar šo Dieva dāvanu apveltīti absolventi Sandris Ruduks (viņa diplomdarbs novērtēts ar augstāko ballu skaitu – 10), Andris Ušpelis un Kaspars Ratnieks. Jaunie mākslinieki nāk no pazīstamām keramiķu ģimenēm.

Sandra tēvs (Jānis Ruduks 1953 – 1994) Ogres apkaimē atzīts podnieks, Latgales keramiķu vidū izcēlās kā vāraunieku meistars. Rīgas radī, piem. tēva brālis talantīgais keramiķis Juris Gabranovs radoši strādā, sekmīgi popularizē latgaļu keramiku ārzemēs.

S. Ruduks apliecina savas dzimtas trauku stila iekoptās vāraunieka klasiskās pamatformas. Gaišā glazūru kolorējumā pastiprina formas meklēto monumentālo izteiksmību. Man gribētos iezīmēt jaunā mākslinieka gaišā kolorīta keramikas stila kā meklētu, no personības būtības izrietošu (kaut vai – Sandris uz koledžu brauca gaišā automašīnā, ģērbās sportiskā gaišā tērpā, simpātizēja gaišmātēm).

Kaspars Ratnieka vecāki – tēvs Oskars atzīts keramiķis, māte Inese un māsa Lienīte – tekstilmākslienes ģimenes radošā gaisotnē uzmundrina un balsta jaunā mākslinieka pasaules izjūtu. K. Ratniekam tuvi tēva daiļradei raksturīgie Latgales vāžu tipi. Nav nejaušība, ka diplomands virpo tieši vāzes. Autora skaisto vāžu komplekti izceļas ar siluetu veiksmīgu atrisinājumu, bez rotājuma, ar sauso glazūru iegūto pieklusināto polihronisko krāsziedu.

Populārās Latgales keramiķu Ušpeļu dzimtas jaunākā atvase Pētera dēls Andris Ušpelis diplomdarbā attīsta dzimtas podnieku daiļradē iestrādāto

saimniecisko trauku tipus. Daudzsolos ir Andra talants. Viņa dekoratīvā keramika (svečturi, sīkplastika, svilpaunieki) bija eksponēta latgaļu keramikas izstādēs Zviedrijā, Vācijā, Somijā, mūsu republikas pilsētās un ciematos.

Saulgriežu godu izjūtās Renārs Reiniks veido zemnieku galdam. Sedzošās (šķidrās) glazūras tumši zaļās krāsas toņos kolorē to.

Latgales podniecībā sastopamo bļodu tipos diplomdarba ieceri atrod Irina Kaunatska. Māksliniece nebaidās atklāt vidažādākās māla dabiskās niansetās nokrāsas. Otas rakstu nelieto sausai likloču konstatācijai, bet rotalīgās asociācijās mainīgā ritmā, neuzkritoši liek otaī ritēt bļodu virsmās.

Lilija Kukle rāda mūsdienīgu, sabiedriskajos interjeros izmantojamu ziedu trauku grupu. Tie atšķiras ar izveides tehnoloģiju. Gipsa cilindriņā pusapļa moduli veidoti māla dod plašas iespējas radīt visdāzādākas ziedu izkārtojuma kompozīcijas. Moduļu virsmās viegla deformācija ienes romantisku noskaņu.

Pilsētas kultūras nama vestibila savdabībai izteikti dekoratīvas maskas šamorta masā isteno Sandra Katiša (diplomdarba vad. Inese Evalde). Formu lakonisms, materiāla izvēle un apstrāde attaisa savdabīgo keramikas mākslas darba valodu, tajā iekodēto lietišķā priekšmeta neatkārtojamo dekoratīvo burvību.

Metālmākslas specialitātes (vad. Norberts Kudiņš) pirmā izlaiduma diplomandi Andrejs Pundurs un Jānis Skutāns ar godaprātu veic kvalifikācijas apliecinājuma uzdevumu – metāla darinājuma gadsimtu mijas arhitektūras piemineklim, mājai Rēzeknē. Talantīgi izmanto metālkaluma dažādus tehnoloģiskus papēmienu, pārzinot izejmateriālu – metālu un tā sakausējumus. Pat to saņem metālmākslinieka – restaurācijas meistara diplomu.

Kvalifikācijas komisijas atzinīgu vērtējumu izpelnās telpu dizaina un reklāmas specialitātes (vad. Aivars Pigoznis) jaunie meistari Anna Slapņa, Ilona Plotniece, kuri savu diplomdarba projektu realizē konkrētā objektā un tehnikā, kā arī koledžas mācību spēku Helēnas Kuzminas un mākslas maģistres Ilzes Grudules vadītie diplomdarbi.

Diplomdarbu ekspozīcija konkrēta tā, ka veido specialitātes konceptuālas ievirzes vizuālo kopiepaudu.

Nedomāju, ka daudziem, bet ir daži eksponēti darbi, kuru autori šajā brīnišķajā saulgriežu laikā piemirsuši senu patiesību, ka

kam pienākas. Ja ģimenē vīrs un sieva ir alkoholoļi, tad nemaz nedod, bet bērniem sagādā drēbes un pārtiku. Kā redzat, lietas nemaz nav tik gludas, un paies laiks, kamēr no jauna iemācīsīties godīgumu!!! Naudu esmu sūtījis Silvijai Kancānei Ņujorkā, kura, pēc avīzes sludinājuma, pārstāvēt labdarības misiju, kura savukārt vācot un nogādājot naudu uz Rēzekni jaundibinātām bērnu centram vai klinikai. Šim nolūkam viņai aizsūtīju ap 250 dolāriem, uz maniņiem čekiem ir viņas paraksti, esmu saņēmis arī bankas čekus, bet karp tā nauda aizgājusi, nav ne miņas. Vārbūt viss gājis un iet godīgi, es nevienu nevainoju... Bet kas tā tāda Silvija Kancāne ir galu galā, kur un kā viņu atrast – nezinu. Vārat par viņu pārtērētāties arī turpat Rēzeknē uz vietas. Viņas adrese: Silvija Kancāne, 1040 First Avenue, Suite 356, New York, N. Y. 10022.

Personiski nepazīstu Annu Dimanti un viņas vīru, neesmu viņus redzējis, bet daudz sarakstāmiens, un sevišķi tas bija laikā, kad viņa rediģēja latgaļu

mākslinieka-meistara pasniegto ideju neattīsta tikai teorētiskajā plāksnē. Tā var attīstīties tikai tad, ja ir ciešā saiknē ar praksi, tikai tā tai paveras iespēja uz klasiskas un elitāras kultūras pasauli. Savlaicīgi jāsaprot elitāras kultūras nosacījumus. Laika relativitāti pierāda koka mākslinieciskās apstrādes specialitātes (vad. mākslas maģistrs Jānis Igovens) diplomandu izstrādātie darbi. Praktiskajā daiļradē absolventi pierādījuši savu erudīciju koka apstrādes vadošajās nozarēs: koka tēlniecībā Ainārs Locs, galdniecībā Raivo Andresons, Edmunds Smans, virpošanā un mēbeļu restaurācijā Māris Vilcāns. Aptverot būtiskus interjera iekārtu sastāvdaļu risinājumus (durvis, galdus, krēslus) no izteiktiem mākslu stiliem līdz ticīgo simbolam – krucifiksam. Atzīstamu akadēmiskās un profesionālās izglītības vienības pakāpi, radoša darba drosmi redzam A. Loca grieztajā Pestītāja tēlā. Šābriža mēbeļu dizaina prasības realizē Gatis Deksnis. Reprezentatīvai telpai taīsa oriģinālus krēslus, meklē neierastu novatorisku ar dekoratīvu izteiksmi krēsla konstrukcijas modeli.

Apzināta stila krēslu rekonstrukcijas kopdarba piemēra jaunie koka tēlnieki Nauris Bikse, Sandris Jaundzems un jaunās tekstilmākslienes Kristīne Āboltina, Inese Čudare apliecina ne tikai orientēšanos dažādos mākslas veidos un vēsturiski izveidojušajos stilos, bet arī nopietnas zināšanas un amata prasmi.

Pasniedzējas Anitas Pētersones diplomandes Agnija Vuškārniece (viņas diplomdarbs novērtēts ar 10 ballēm), Ingūna Vektore, Loreta Gabrāne savā radošajā fantāzijā (cilvēku labsajūtai) atrisina tekstiliju funkcionālos un estētiskos kritērijus. Pievērs uzmanību izsvartai tonalitātei un virsmu ornamentācijai. Evija Paura darbietipīgajā gobelēna tehnikā pārliecinoši veic to, ko iecerējusi – vizuāli elegantu jaunietes tēru. Diplomdarbs pārsteidz ar ieceres atrasiētības svaigumu. Kleitas kompozīcijā īpaši nakcentēts zīmējums. Dekors bez uztveres grūtībām sociālā vidē rada refleksijas iespaidu summu, kuras nēsātājas auguma siluetu dara pievilcīgu, pasvītro grāciju. Tēra stīlā izskan mākslienes atzīstamās potences.

Cienot radošo procesa uzskatu dažādību, mākslinieka domas nelimitētās manipulācijas vizuālā uztverē, apģērba modulēšanā un šūšanā tekstilmākslas un rokdarbu nodaļas (vad. mākslas meģistre Inese Ratniece) audzēknes droši ieiet mūsdienu modes dizaina

«Tāvu zemes kalendaru». Tāpat no sarakstes labi pazīstu Dr. Jāni Dimantu junioru. Man ir sakari ar Amerikas Latviešu katoļu apvienību (ALKA) prezidentu Dr. Zigrīdu Zadvinski, viņa adrese: 2235 Ontonagon Street, S. E., Grand Rapids Michigan 49505 USA. Viņi ir uzticami un pārbaudīti cilvēki.

Tur neko nevar darīt, mums ir jārikojas tā, kā laikmets to prasa. Personīgi es nevaru uzņemties vidutāja lomu sūtījumos uz Latviju: esmu 90 gadus vecs, acis vairs lāgā neklausu, savu dara arī citi veselības traucējumi. Arī mūsu latviešu avīzes daudzreiz rakstījušas: nesūtīties naudu vēstulēs – to nesāņems, cietīs sūtītājs un saņēmējs. Komunisma 50 gadi pat godīgos katoļus ir galīgi samaitājuši. Par spīti visām grūtībām, cilvēki jau ko dara un rikojas, lai ķepurotos uz augšu. Arī Jums nav jāstāv malā.

Boļeslavs Bukovskis, ASV

problēmās. Materiālajos un garīgajos nosacījumos tālākvirzības izpausmēs izprot domāšanas stereotipu pārvarēšanu. Iecerēto veido radošas tēlainas domāšanas nepierastās metodēs. Caur filozofiskām apcerēm kompleksi raugās uz apģērba funkcijas nodrošinājumu. Iepriecina atziņa – meitenēm it kā līdzīgas domāšanas veids rada izteikti atšķirīgus diplomdarbus. Tik grūti notveramas bērna izjūtas spēļu brīžos Lienītei Slišānei nav svešas. Māksliniece risina bērnu rotaļlietu dizaina uzdevumu – veido spēļu kubu, gandrīz galda augstumā. No ārpuses tas izskatās kā kaste tumši zaļā krāsā. To var viegli pārcelt pēc patikas un nolikt telpā pēc izveles un apstākļiem. Atverot (atraisot saites) vienā vai vairākās kuba malās, rodās jauna, maza, krāsaina pasaule (telpa), kurā bērns var ieiet dabas krāsainībā un savā nodabā spēlēties ar auduma aplikācijās veidotiem saules, ozola, egles simboliem.... Tā meklējumu, šaubu pavadītā pašizliedzīgā darbā šūts, tamborets, līdz atrisināta materiālā diplomdarba «Bērnu mājokļa» iecere. Atliek to tik piedāvāt ieinteresētām firmām ka etalonu ražošanai.

Individa esamībai Vita Urža piedāvā vestes, kuru virsmas, iespaidojoties no Krusta alas sienu kultūras zīmju sistēmām, izvēlās rotājumu, tā sadzīves kultūrvidi, cilvēku ietērpj estētiski un filozofiski. Materiālu estētiskā, teiksmainā pārvaldišana Dainai Kigitovoči dod tiesības jūtīgām dvēselēm. No vilnas dzijas krāsainām faktūrām, respektējot apģērba lietošanas nosacījumus, ligāni, mierīga ada bērnu (zēna un meitenes) apģērba komplektus, kuri izceļas ar atrisinātu kompozīciju.

Projekta īstenošanai vairākas rokdarbnieces izmanto vilnu kā plastiski izteiksmīgu materiālu. Evita Lizbovska gublāna dzijā ada džemperus jauniešiem. Zaļganbrūnas piesātinātas krāsu pārejas māksliniece Vineta Aboleja balina, saista ar spilvena laukuma kompozicionālo izkārtojumu gan atsevišķa spilvena, gan to kupla skaita nereglamentētajā pielietojumā.

Ginta Volka uzticas teorijai, amata pieredzei un savai izdomātspejai. Pirmskolas vecuma bērniem, no balta batista šūtām kleitiņām jauktā tehnikā pārdomāti ienes sentimentālu savdabību ar uzšuvuma un tamborējuma tehnikas veidotām joslām.

Vērtējot Sandras Mikučas diplomdarbu (komisijas atzinums – 10 balles) nāk prātā Baltijas izpētes starptautiskajās konferencēs zinātnieku referātos apzinātas un vēl neapzinātas problēmas, ierastas un interesantas domas. Kaut modes apzināšana sabiedrības elitei un no tās patības izrietošajos pretstatos, apgaismības dažādos laikos Eiropas kategorijās krasi nemainās, tomēr no tām izrietošo uzdevumu zinātniskā izpēte vēl daudziem ir neatvērta lappuse.

Atklāts, piemēram paliek arī jautājums, kāds Eiropas modes tendenču iespaids saskatāms latviešu tautas mākslas gadsimtiem saudzētiem kreklīem. S. Mikuča izprot apri etnosā, darina balināto līnu kreklus. Balto darbu tehnikās asprātīgi izvietoti rotājumi. Eleganti smalkais balto vīļu izšuvums apliecina autores mūsdienīgās modes tendenču izjūtu saistību ar tautas mākslā iecienītām izpildtehnikām. Nanditas Čakšas diplomdarba dāmu rudens mēteļi melnās krāsās lakoniskajā siluetā



varavīksnes krāsu apvienotajā klājdūrīenu, adījumu un aplikāciju radītajos dekoros ar autores izdomu un spītu izskan ka patikams pārsteigums moduletājas izaugsme.

Neizskāmas atklāsmes tēru dizainā būs vienmēr, organizējot modeļu skates jādod mūsu meitenēm – modelistēm – lielāks skatuviskais laukums, ne tikai tēru, arī savu aukterisko dotumu demonstrēšanai.

Mākslas rokdarbu specialitātes diplomandēm raksturīga iezīme – ieceres (idejas) īstenojot materiālā, emocionālās saistās ar zinātnisko. Bāzējoties uz to, top meistarīgi smalki izstrādāts tēra individuālais raksturs. Poētiskajā vizijā traušlais «baltais dzijas pavediens slīdz ieceres un emociju saistībā» te paceļas reljefā, te veido ažuuru, vārdos neapprakstāmu smalkumu. Diplomdarbu vadītājas mākslienes Daiga Tāmmis, Skaidrīte Solovjova, Mārīte Bitāne attīsta audzēkņem profesionālajā izglītībā izplatīto nacionālo stratēģiju, veido sabiedrības izpratni par mākslu, modes dizaina specifiku. Padagoga misija – atbildēt kā par mācīšanas procesu, tā arī par tālāko – absolventa mākslas izpratni, viņa iekšējās attieksmes maiņu pret kultūrvērtībām, prasmi tās izmantot un respektēt ikdienas dzīvē.



Attēlos: A. Ločs ar savu diplomdarbu, M. Vilcāna diplomdarbs.

Jura Čiževska foto

NESAMIERINĀMS BRĪDINĀTĀJS

Andrejs Eglītis, «Tauta – manas mājas», Preses nams Rigā, 1993. g. 90 lpp.

Māksliniece Ata Ozola, Līvijas Volkovas ievads «Mājupceļš»

Kur citur milīgāk un siltāk, ja ne mājās? – Andrejs Eglītis mums visu trimdu piekliež, lai neaizmirstam mājas. Jaunajā, Latvijā izdotajā krājumā viņš atzīstas: «Es vienmēr esmu gribējis būt mājās. Es nevaru citur būt. Tauta ir manas mājas, tās nevar citur būt» (77. lpp.).

Tā dzejniekam ir iedzimta saistība ar savas tautas arhītiem, kas no dvēseles dzīlēm sauc tevi mājās. Nekur tev nav miera. Taču veselū pusgadsimtu viņš netika uz mājām, netika īsti pie savas tautas. Vienīgi caur nakšu pusnakšīm no tēvu zemes dzirda mūsu tautas balsi «Pa-li-gā» (33. lpp.).

Un nu Andrejs Eglītis jau vairākkārt ir bijis mājās. Bijām tā ilgojušies, pat – zūdījušies. Bet tad mūsu lūgšanas tika uzklautas. Andrejs vissirsnīgāk lūdzās, sauca. Un redzi – «iznāk no nakts mūsu tautas sarkanbaltsarkanais karogs, mūsu sapņu tēvs, mūsu sapņu māte, mūsu mājas» (51. lpp.). Dzejnieks raud, gavilē un skumst, savpusē satiekas ar smilgu, kas baras: «...biji prom par ilgu!» Un atklāj viņa liktenīgu nespēku: «Nevaram tev piedot / Ka tu esi ielicis / Te tik vienu kāju – / Vai tā otrā aizmirsusi / Savu īsto māju?» (84. lpp.).

Mājās viņš skatās apkārt: «Nav nu nav vairs tā kā bij, / Vai tas rītā, saules rietā: / Tikai debesis ir tā kā bij, / Zeme turas savā vietā... / Dzejnieks redz, dzird un saprot:

«Viena vien vairs lakstīgala
Tur vēl nakti nomodā –
Viena vien man tā zemīte,
Kas tur mani nomodā...» (88. lpp.).

Atgriezies Stokholmā, dzejnieks pieraksta pārdzīvoto vīziju, kad ierēdnis viņam noprasījis maksu par Latvijas Republikas pasi «bet es klausos un dzirdu no lapām kā raudas, kā, Dievs svētī Latviju dziedot, un sagrauto dievnamu graustos pamestas puķes ziedot...» (64. lpp.). Dzejnieks zina, ka mājas nu brīvas – Latvija brīva, par ko visu sevi esmu projām devis. Nekā nav tāda, ko būtu mērķa labā liedzis. Ir tautai brīvība, bet nav vairs manī sevis» (65. lpp.). Brīvības prieks jauca ar bažām: «Smaga malna ļaužu straume plūst – ieraus mūsu tautu svešās tautās» (65. lpp.). Un ja māte prasītu, ko viņš trimdā veicis, dzejnieks atbildētu: «Tos vārdus mīļākos no mīļiem pie asins laukiem tēvzemei es esmu teicis» (70. lpp.).

Dzejnieks redz savu māju – savas tautas liktenīgo nejaušību, ko neviens nav gribējis, un tomēr – it kā neviens vairs nevarētu novērst... Viņš uzrunā zemes dalītājus un pārdevējus: «Nepārdodiet nu iekļēdējiem visu latviešu tautas tiesu. Atstājiet vismaz mums Dieva lemtās septiņas zemes pēdas...» (67. lpp.). Viņš skaidri redz notiekošo un brīdina: «Turiet savu zemi ciet! Zeme taisās projām iet. Projām iet ar svešām kājām, Prom ar šūpuljiem un mājām – Turiet ciet!» (63. lpp.). Andrejs Eglītis te izteicis eksistenciālu aicinājumu savai tautai, lai mēs visi paliktu kopā – savās mājās: «Savu zemi

paturēt –
savas mātes valodiņu;
Valodina zemi tur,
Zeme tur valodiņu...
Nevaram – viens bez otra
nevaram.

Vienam zūdot, otrs mirst;
Vienam otrā turoties,
Itneviens mūs neizšķīrs' (63. lpp.).

Pienākums – turēties pie savas zemes – ir mūsu tautas šisdiens eksistenciāls neatliekams uzdevums. To pieteic un prasa mūsu tautas tribūns un liecinieks. Eglītis labi paredz Vecās Derības notikumus, piesauc Delilas nodevību pret Samsonu, lai esam nomodā mūsu tautas pašreizējās situācijā, jo «Retais apjauž briesmu briesmas, / Tā kā nomirusus paši sevi velkot bērū rātos» (62. lpp.). Un tomēr viņš redz tikai vienu: mums jābūt tur, kur mūsu tauta. «Lai esam kā upe, kas dzīvībā tecēt neapstājas un neizsīkst... Lai ticam – mūsu tauta mūžīgi mūžos dzīvot driest...» (87. lpp.). savu ticību mājām – tautas nākotnei dzejnieks izsaka pārliecībā: «Nekas mūs neuzvarēs, nedz naida, nedz ieroču vara» (80. lpp.). Vīna pašreizējā mude: «Ejam! Jāiet! Iesim!»

Kā lai nosaucam šos mūsu māju – mūsu tautas eksistences apdraudētības brīdinātājus dziedājumus? – Tās ir nepārspējamas, klasiskas (vecajā grieķu izpratnē!) tautas brīvības ilgu elēģijas. Te vairs nav ko pielikt, ne atņemt.

Arta Ozola veidojusi grāmatas māksliniecisko iekārtojumu un mēģinājusi tvert dzejnieka piedzīvoto un apjausto – mūsu tautas un zemes pašreizējo situāciju – ilustrācijās. Vērojam vākā un vēl četrās ar dzejnieka tekstiem apstiprinātās ilustrācijās grāmatā

LATGALIŠU GRAMTIKA

Latgališu literārās volūdas gramatika parādāta kā mōceibu grōmota augstskōlōm un vyspōrizglītōjūšōm skōlōm, kai ari izdevnīceibōm un redakcejōm. Gramatikas manuskripts byus apmāram 21 autorlūksnes apjūmā (apmāram 420 mašinroksta

lopaspušu).
Dorba autori byus prof., Dr. habil. philol. A. Braidaks, doc., Dr. philol. L. Leikuma, doc. Dr. philol. A. Vulāne, Dr. philol. A. Sarkanis, Dr. philol. A. Stafecka, skūlōtōja I. Ratnika, skūlōtōja G. Svilāne.
Dorba koordinators: A. Braidaks

LATGALIŠU LITERĀRĒS VOLŪDAS GRAMATIKA.

I daļa

I. Īvods –	A. Braidaks	
II. Fonētika –	A. Sarkanis	
III. Morfoloģija	A. Braidaks	
1. Lītvōrdi		A. Braidaks
a) Lītvōrdu atvasynōšona,		A. Braidaks
b) Lītvōrdu lūceišona,		A. Braidaks
c) Lītvōrdu lītōšona,		A. Braidaks
2. Īpašeibas vōrdi:		A. Vulāne
a) Īpašeibas vōrdu atvasynōšona,		A. Vulāne
b) Īpašeibas vōrdu lūceišona,		A. Vulāne
c) Īpašeibas vōrdu lītōšona,		A. Vulāne
3. Skaitļa vōrdi:		A. Stafecka
a) Skaitļa vōrdu darynōšona,		A. Stafecka
b) Skaitļa vōrdu lūceišona,		A. Stafecka
c) Skaitļa vōrdu lītōšona,		A. Stafecka
4. Vītņikvōrdi:		A. Stafecka
a) Vītņikvōrdu darynōšona,		A. Stafecka
b) Vītņikvōrdu lūceišona,		A. Stafecka
c) Vītņikvōrdu lītōšona,		A. Stafecka
5. Darbeibas vōrdi:		L. Leikuma
a) Darbeibas vōrdu atvasynōšona,		L. Leikuma
b) Darbeibas vōrdu lūceišona,		L. Leikuma
c) Darbeibas vōrdu lītōšona,		L. Leikuma
d) Divadabu atvasynōšona,		L. Leikuma
e) Divadabu lūceišona,		L. Leikuma
f) Divdabu lītōšona		L. Leikuma
6. Apstōkļu vōrdi		I. Ratnika, G. Svilāne
7. Prīvōrdi		A. Stafecka
8. Saikli		I. Ratnika, G. Svilāne
9. Izsauksmes vōrdi		I. Ratnika, G. Svilāne

atklāto un sludināto. varētu pieņemt, ka tas viņai izdevies, ja spējam šajās šķīlās saskatīt mūsu māju, mūsu tautas un mūsu zemes likteņgaitas. – Līvija Volkova

ievadā ir pateikusi gudrus un patiesus vārdus par musu dzejnieka trimdu un mājupceļu.

Alberts Spoģis

VOI IR VĒRTS STREIDĒTĪS?

Pirmi streidi par latgališu volūdas pareizraksteibu presē izraisījās pēc J. Cybuļa un L. Leikumas «Latgališu ābece (lomentara)» iznākšanas 1992. godā. Daļa latgališu ar šos ābece autorim priekšgājā atbalstēja un cildināja jaunū pareizraksteibu, bet leļōkō daļa tautas, skūlōtōju un skūlānu beja pret ō aiztōšōnu ar divskani ōu, kas padora tekstu gryuti uztvaram, uzrokstamu (Juoņs, muocit, mozuokajuos u. c.). Daži nu latgališim isadrūšynōja rakstiski izteikt naapmīrynōteibu ar šū raksteibas veidu, daži vōrdūs nūsūdēja jaunū izgudrōjumu, bet pasīvōki atmete ar rūku un teice: «Lai streidēs, es gon sovā gimenē lobōk bārnu mōceišu bez streidim vyspōrejš latvišu volūdā, na taidā «kīnīšu» ābecē.»

Aizpagōjušajā mōceibu godā, mōcūt kulturvēsturi Dekšāru pamatskūlā, es vīnu klasi sadalēju grupōs ar nūteikumū, ka daļa pīroktūs lītos ōu, ūtra – ō. Un rezultats beja pavysam dīvains – pirmō grupa rakstēja pavysam gausi, svētrōja un naapmīrynōti izteice vōrdūs: «Skūlōtōj, kōpēc mums tai jōmūkōs?» Jā, teišam – kōpēc gon. Voi tōpēc, ka daži zynōtnīki tīk kategoriskā tūni gryb it kai pavelēt, ja navar pōrlīcynōt. Te es grybu atgōdynōt «Mōras Zemes» slejōs na vysai laipnū valūdneicas L. Leikumas tūni atteiceibā uz prof. P. Zeiles ībyldumim pareizraksteibas sakarā, kai ari J. Cybuļa vōrdūs: «Latgaliešu rakstu valodas pareizrakstības jaunie noteikumi ir iesniegti LR Izglītības ministrijā izskatīšanai un apstiprināšanai. Kad tas būs noticis, tad «pa vecam» varēs rakstīt tikai vēstules. Laikraksts «Mōras Zeme» pārtaps par «Muorys Zemi» (1993. – 13. III).

Pagōja vairōk kai divi godi, «Muorys Zemi» nesagaidejōm un ari cytūs Latgolas preses izdavumūs («Tāvu zemes kalendars», «Katļū

Dzeive», «Rēzeknes Vēstis», Varakļōnīts u. c.) redaktori ir protuši saglobōt «senējos volūdās dzīstūšu līsmēņu» (V. Vonogs).

Tai pamozam vyss nūryma un gōja vācajos slīdēs, leidz šo goda 26. majā Latgolas nūvoda nedeļas laikrokstā «Zemturis» pasarōdēja īvārojāmō volūdņika Ō. Braidaka roksts «Latgališu literaruos volūdys pareizraksteiba», kurā otkon ō teik atmasts. Pēc cinejamō zynōtnīka uzstōšōnōs Latgolas televīzijas pōrraidē «Akcents» palyka īspaidis, ka jys ir eists Latgolas patriots, kuram nav vīnaldzeigs latgališu volūdās liktīps. Bet vajadzātu jīmt vārā tū, ka tīši tys ōu baida un atbaida daudzus latgaliski raksteit un laseit grybātōjus. Vārbyut pēc godim tys byutu pījamams, bet patreiz, kod tik ilgi tyka latgaliskais vōrds nycynōts, pazamōts, pat izsmīts, dala latgališu jau ir nūsavārsusēs nu latgaliskōs runas, daļa vēl šaubōs. Vysmoz tū daļu, kas šaubōs, mes vēl varam atgrīzt.

Es varātu savōkt symtūm parokstu na tikai nu vācōkōs paaudzīs pōrstōvīm, bet ari nu videjōs un īpaši – nu jaunōkōs. Bet tam nūlyukam vajag tērēt daudz dōrgō laika un dīz voi paroksti leidzēs, jo, kai tautā soka, kū augsti kungi byus nūlāmuši, tū izdareis. Spylgts pīmārs tam nasen beja ar leidz šam tautā cineitū R. Paula kungu, kura strupō atbīde uz daudzajīm parokstīm «Lauku Avīzē» (1995. g. 6. VI) par leigōšōnu vai zīngōšōnu Leigū svātūks jam autoritāti gon naceļ, bet sovas personeigōs grybas uzspīšōnu parōda pošā augstōkajā leimenī.

Kaut nalelas cereibas apturēt oplomū latgaļu ortografiyas pōrvedōšōnu mums, vīnkōršīm laseitōjīm un raksteitōjīm, parōda prof. P. Zeiles, V. Vonoga, T. Puisāna u. c. saprōteigō bols preses slejōs.

Es sovā un daudzū Varakļōnu un Dekšāru apkōrtnes dūmūbīdru vōrdā

atbolstu P. Stroda tradicionālū ortografiyu un tūs principus, kū izlōstējis volūdņiks V. Vonogs nupat publicātajā rokstā «Sorgōsim un kūpsim sovu raksteibu» («Zemturis», 1995. – 18. V).

Dūmu grybu nūbeigt ar T. Puisāna vōrdim: «Dōrgī mōceitī un namōceitī filologi! Ortografeja napīdar jums, Ortografiya pidar laseitōjīm un tautai. Nataisīt Latgolu smīkleigu. Latgola cituse jau dīzgon» («Tāvu zemes kalendars», 1994. g.)

A. Pīļpuka

Kai radzams, latgaļu zynōtnīki īnteresātū, lai plauktū latgališu rokstu volūdā. Pēc muna prōta jōsatur ari turpmōk pī pareizraksteibas tradīcijōm. Kai izcyls pīmārs lai palīk M.

NAVAJAG SAREŽGEIT

Vairōk kai trejs godus atpakaļ – 1992. goda 14. majā – tūreizejā avīzē «Izglītība» vasala lopaspuse beja veļteita aktualom Latgolas problemom, ari latgališu literarajai volūdai. Tur beja runa par izdūšōnai sagatavōtu latgališu ābeci, kurā paradzāts atsakōrt nu profesora P. Stroda latgališu ortografiyas, raksteibu tyvynōjūt tautas runai. Tō pošā goda vosorā vīnā laikā ar Rēzeknē nūtykušū Vyspasauļā latgališu konferenci tautā izgōja ari jaunō ābece voi lementars (autori L. Leikuma un J. Cybuļs). Jau tūreiz izavērsēs atklōta dīkusija jaunōs ābece nu modernizātōs raksteibas rūsynōtōju un profesora P. Zeiles storpā. Tagad «Zemtura» loppusēs sōkusēs diskuseja latgaliskōs raksteibas modernizeišonas pīkriteju profesora A. Braidaka un oponentu V. Vonoga kungu storpā.

Byudams P. Zeiles un V. Vonoga uzskotu atbaļsteitōjs, nikai navaru

Bukša dorbōšōnōs šymā laukā. Jam ir īvārojama latgališu volūdys gramatika un aproksti volūdņiceibas jautōjumūs ari nu vēstures puses. Tys ir jūti svoreigi – jys ir na tikai pētējis latgaļu volūdū, bet ari lītōjis šū volūdū sovūs dorbūs. Prūtams, ir atzeistami ari jaunōki pētņiceibas rezultati. Pa tīm vairōk jōroksta, jōdūd lobi pīkšlasejumi, lai nūskaidrōtu, kas vysvairōk napīcīšams.

Ari šaidūs gadējumūs pī izdeveibas, kai golvoni apsprīzami ari cyti jautōjumi, pīm. grōmotņiceiba. Seviški literaturā, mōkslā svareigi ir lītōt latgališu volūdū ari tōpēc, jo ar tū latgaļu volūdys pētņiceibai pīaugšs spors un augšs materialu daudzums. Latvišu literārō volūdā lai palīk taidā pat gūdā kai leidz šam. Jōsōc praktis-

ki pīlītōt latgaļu volūdū ari īnteligencei. Lai sevis nasakaunej.

Ar sovys latgališu volūdys lītōšōnu dorbōsimīs na tikai volūdys pētņiceibas lobā, bet celsim ari barjeru pret austrumim, ar tū sorgōsim sovu kulturu, tykumu un parašu pastōvēšōnu šamā borgajā laikā.

Pareizraksteiba ir jōkūp un jōveidoj taida, kas vīgli pīsovynoma un tradīcionala – lai tei augtu rokstūs un tai mēs augsim ari pošī un dūsim līceibu par sevi kai taita.

Kotrys īsōkums ir gryuts, bet nu tō lai nasabeistam, seviški taidā situācijā, kaidā esīm pošreiz.

Ar sveicīni –

A. Bērkalns,

Vōcijā

nabyutu ari jāgas izsludynōt lykumu, kas vīnolga nasadorbōtūs, jo tauta napījam ni jaunū ābeci (lomentaru), ni jaunū raksteibu.

Leidzeigus uzskotus – pret centīņīm it kai jaunynōt, bet eistīneibā tikai sarežgeit latgaliskū raksteibu – ir uzastōjis ari Latvijas Zynōtņu Akedemijas gūda lūcekļis rakstņiks Joņs Klīdžēs («Karūgs», 1992. g. 12. numurs). Taidōs pat dūmōs ir vairōkums man zynomū latgaliskōs raksteibas atbaļsteitōju.

Ādolfs Borbals,
Jaunkalsnavā

Tieši St. Seiļa rakstā ir daudz lietišķa materiāla praktiskai rakstībai.

Pēteris Zeile

Lels paldis par St. Seiļa publikacejōm «Zemturī».

Vysu puorrunu beiguos vajadzātu Lidijas Leikumas un Annas Stafeckas nūslāguma rokstu!

V. Valeinis